

Nr 6

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt; given Stockholms slott den 13 december 1963.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av protokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att akademier genomgående skall vara undantagna från skyldighet att betala arvsskatt.

Förslaget är avsett att träda i kraft den 1 juli 1964.

Förslag

till

Förordning

angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 6 juni 1941 (nr 416)
om arvskatt och gåvoskatt

Härigenom förordnas, att 3 § förordningen den 6 juni 1941 om arvskatt och gåvoskatt¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §.

Från skattskyldighet enligt denna förordning äro befriade staten;

stiftelse eller sammanslutning med huvudsakligt ändamål att under samverkan med militär eller annan myndighet stärka rikets försvar;

stiftelse eller sammanslutning, som har till huvudsakligt ändamål att främja barns eller ungdoms vård och fostran eller utbildning eller att främja vård av behövande ålderstigna, sjuka eller lytta, dock icke där ändamålet är att sålunda tillgodose medlemmar av viss eller vissa släkter;

stiftelse eller sammanslutning, som har till huvudsakligt ändamål att främja vetenskaplig undervisning eller forskning.

Skattebefrielse enligt denna paragraf tillkommer icke sammanslutning, som har till syfte att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, och ej heller utländsk stiftelse eller sammanslutning.

Från skattskyldighet enligt denna förordning äro befriade staten;

stiftelse eller sammanslutning med huvudsakligt ändamål att under samverkan med militär eller annan myndighet stärka rikets försvar;

stiftelse eller sammanslutning, som har till huvudsakligt ändamål att främja barns eller ungdoms vård och fostran eller utbildning eller att främja vård av behövande ålderstigna, sjuka eller lytta, dock icke där ändamålet är att sålunda tillgodose medlemmar av viss eller vissa släkter;

akademi och sådan stiftelse eller sammanslutning, som har till huvudsakligt ändamål att främja vetenskaplig undervisning eller forskning.

Skattebefrielse enligt denna paragraf tillkommer icke sammanslutning, som har till syfte att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, och ej heller utländsk *akademi*, stiftelse eller sammanslutning.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1964 men skall icke äga tillämpning, där skattskyldighet inträtt dessförinnan.

¹ Senaste lydelse av 3 § se 1963: 35.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 december 1963.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LINDHOLM, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *frihet från arvs-skatt för akademier* och anför därvid följande.

Inledning

I skrivelse den 4 januari 1963 har *Svenska akademien* hemställt om en sådan ändring av gällande författning, att akademien befrias från arvs-skatt.

Över framställningen har efter remiss *yttranden* avgivits av Svea hovrätt och Stockholms rådhusrätt.

Jag anhåller nu att få ta upp detta ärende till närmare behandling.

Gällande beskattningsregler m. m.

Enligt 3 § förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt (arvsskatteförordningen) är från skattskyldighet enligt förordningen befriade bl. a. staten liksom stiftelse eller sammanslutning, som har till huvudsakligt ändamål att främja vetenskaplig undervisning eller forskning. Skattefriheten avser således både arvsskatt och gåvoskatt.

Vad beträffar tillämpligheten av 3 § i fråga om akademier anförde föredragande departementschefen följande vid tillkomsten av 1941 års arvsskatteförordning (prop. 1941: 192 s. 145 f).

Enligt arvsskattekommitténs förslag skola förutom fromma stiftelser från klass II i skattetariffen avföras övriga där upptagna juridiska personer, däribland akademier och allmänna undervisningsverk. I likhet med vad nu gäller vid inkomstbeskattningen äro i 1936 års skattekommittés förslag (rörande inkomstbeskattningen av stiftelser och ideella föreningar m. fl. juri-

diska personer) akademier och allmänna undervisningsverk upptagna bland de juridiska personer, som skola komma i åtnjutande av skattebefrielse. Då det gäller testamentsdonationer till sådana inrättningar blir vid tillämpning av arvsskattekommitténs förslag frågan huruvida skattebefrielse skall ägas rum att bedöma från fall till fall. En akademi eller ett allmänt undervisningsverk av statlig karaktär åtnjuter sålunda skattefrihet i sin egenskap av statsinstitution. Flertalet icke statliga akademier torde bedriva sådan verksamhet, som är att hänföra till vetenskaplig forskning, och kommer därigenom att åtnjuta skattefrihet. På grund av förslaget bestämmelse om skattefrihet för sammanslutningar för främjande av ungdoms utbildning torde även i andra fall skattefrihet regelmässigt komma att inträda för stipendie- eller understödsfonder, som avse utbildning vid akademi, exempelvis i konst eller musik. Vad angår allmänt undervisningsverk kommer skattefrihet att åtnjutas i alla fall då dess verksamhet avser barns eller ungdoms utbildning eller meddelande av vetenskaplig undervisning. Slutligen må i detta sammanhang framhållas att, om en testamentsdonation till en akademi eller ett allmänt undervisningsverk icke på någon av nu angivna grunder blir fri från skatt, i allt fall skattelindring inträder därigenom att förvärvet såsom avsett för främjande av ett kulturellt ändamål kommer att beskattas enligt klass III i tariffen.

Frågan om Svenska akademiens skyldighet att betala arvsskatt har nyligen bedömts i ett hovrättsavgörande (Svea hovrätts beslut den 15 oktober 1962, V: Ö 36). Hovrätten fann, att akademien inte var någon statlig institution, och ansåg akademien skattskyldig. Skatten beräknades emellertid enligt den lindrigare skattetariff i klass III i 28 § arvsskatteförordningen, som gäller för allmännyttiga sammanslutningar. Hovrättens beslut har vunnit laga kraft.

De skattesubjekt, som arvsbeskattas enligt klass III, är enligt 38 § arvsskatteförordningen befriade från gåvoskatt.

När det gäller kommunalskatt samt statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt, är akademier i stor utsträckning frikallade från skattskyldighet.

Enligt 5 § 1 mom. första stycket e) kommunalskattelagen undantas sålunda i princip sådana byggnader, som tillhör akademier, från skatteplikt för fastighet. Kommunal inkomstskatt behöver akademier enligt 53 § 1 mom. d) kommunalskattelagen inte betala för annan inkomst än inkomst av fastighet. I den mån en fastighet, som tillhör akademi, används för akademiens ändamål är akademien emellertid befriad från kommunal inkomstskatt även för fastighetsinkomsten (54 § d).

Enligt 7 § första stycket e) förordningen om statlig inkomstskatt är akademier befriade från sådan skatt för hela sin inkomst. Med friheten från statlig inkomstskatt följer enligt 6 § 1 mom. första stycket b) förordningen om statlig förmögenhetsskatt även frihet från statlig förmögenhetsskatt.

Svenska akademiens framställning

I sin skrivelse framhåller Svenska akademien, att »akademier» i lag uttryckligen befriats från inkomstskatt. Motsvarande uttryckliga lagregler saknas i fråga om arvsbeskattningen, fortsätter akademien. I rättspraxis har akademien ansetts vara arvsskatteskyldig.

Akademien anser sig ha anledning att räkna med möjligheten av ytterligare testamentslegat från personer, som önskar stödja dess verksamhet. Akademien ifrågasätter, om det inte finns skäl att befria den från skyldighet att betala arvsskatt, och hemställer därför om en sådan överarbetning av gällande författning, att akademien befrias från skattskyldighet.

Remissyttrandena

Svea hovrätt tillstyrker en utredning av frågan om frihet för Svenska akademien från skyldighet att betala arvsskatt. En sådan utredning torde enligt hovrättens mening böra omfatta även andra, akademien liknande samfund.

Stockholms rådhusrätt behandlar i sitt yttrande först frågan, om akademier enligt gällande förordning kan anses befriade från skyldighet att betala arvsskatt.

Rådhusrätten erinrar om att enligt 1914 års arvsskatteförordning endast kronan var befriad från arvsskatt, medan bl. a. akademier hänfördes till dåvarande arvsskatteklass II. I det betänkande, som lades till grund för den nuvarande arvsskatteförordningen, föreslog 1938 års arvsskattekommitté en betydande utvidgning av kretsen skattefria rättssubjekt. I betänkandet påpekades, att den föreslagna skattebefrielsen huvudsakligen skulle komma sådana rättssubjekt till godo som beskattades enligt klass II i 1914 års förordning. Därefter räknade kommittén upp de juridiska personer, som hörde till denna arvsskatteklass och för vilka skattskyldighet fortfarande skulle föreligga enligt kommitténs förslag. Bland dessa återfinns inte akademierna, framhåller rådhusrätten.

Kommittén synes sålunda ha förutsatt, menar rådhusrätten, att akademier var att hänföra till några av de rättssubjekt, som enligt 3 § i förslaget skulle vara befriade från arvsskatt. Departementschefen förklarade däremot, framhåller rådhusrätten vidare, att frågan om en akademi eller ett allmänt undervisningsverk skulle åtnjuta skattefrihet fick bedömas från fall till fall. Han förutsatte dock, att skattebefrielse skulle äga rum för sådana rättssubjekt, antingen på grund av att de var att betrakta som statliga institutioner eller med hänsyn till de ändamål som de främjade. I fall, då skattefrihet inte förelåg, skulle skatt tas ut efter den nya klass III.

Eftersom förarbetena till gällande arvsskatteförordning enligt rådhusrättens mening inte kan anses ge något entydigt svar på frågan om akademier

generellt är befriade från arvsskatt, får denna fråga enligt rådhusrättens uppfattning avgöras för varje akademi med hänsyn till om samfundet kan betecknas som en statlig institution eller med beaktande av det huvudsakliga ändamål akademien har att främja.

De akademier, som kan komma i fråga i detta sammanhang, fortsätter rådhusrätten, är — förutom Svenska akademien — Vitterhetsakademien, Vetenskapsakademien, Konstakademien och Musikaliska akademien. Vitterhetsakademiens och Vetenskapsakademiens huvudsakliga ändamål är att främja vetenskaplig forskning. Oavsett om dessa akademier kan betecknas som statliga institutioner eller inte, är de därför enligt rådhusrättens mening befriade från arvsskatt. Detsamma gäller Konstakademien och Musikaliska akademien, anser rådhusrätten. Som dessa akademiers huvudsakliga uppgift framstår nämligen numera den utbildning för i huvudsak ungdom, som bedrivs i de till akademierna anknutna högskolorna.

Efter en erinran om det förut omnämnda hovrättsavgörandet angående Svenska akademiens skyldighet att erlægga arvsskatt uttalar rådhusrätten som sin uppfattning, att det inte kan anses motiverat att upprätthålla en skillnad i arvsskattehänseende mellan Svenska akademien och övriga här angivna akademier. Svenska akademiens huvudsakliga ändamål är enligt dess stadgar att verka för språkvård och främjande av skaldekonsten. Detta är, betonar rådhusrätten, ett ändamål, som i hög grad är förtjänt av det allmännas stöd. Såsom ett viktigt led i den språkvårdande verksamheten ger akademien ut en ordbok över svenska språket. Denna ordbok är uppenbarligen ett vetenskapligt verk, påpekar rådhusrätten, som menar att även de av akademien utgivna minnesteckningarna och övriga publikationer har vetenskaplig karaktär.

Rådhusrätten erinrar även om att Svenska akademien enligt gällande författningar är befriad från skyldighet att betala statlig inkomstskatt och annan kommunal inkomstskatt än skatt för inkomst av fastighet.

På grundval av det anförda och med hänsyn till att 1938 års arvsskattekommitté synes ha förutsatt generell skattefrihet för akademier tillstyrker rådhusrätten Svenska akademiens hemställan.

Departementschefen

Enligt 3 § arvsskatteförordningen är bl. a. staten samt stiftelse och sammanslutning, som har till huvudsakligt ändamål att främja vetenskaplig undervisning eller forskning, befriade från skattskyldighet enligt förordningen. Skattefriheten gäller således både arvsskatt och gåvoskatt.

Arvsskatteförordningen nämner däremot inte uttryckligen akademier bland de skattefria subjekten. Om en akademi inte är att anse som statlig institution, måste därför frågan, om skattefrihet föreligger enligt 3 § arvsskatteförordningen, avgöras med hänsyn till akademiens huvudsakliga ändamål.

Vid tillämpning av de nu återgivna bestämmelserna i arvsskatteförordningen har i rättspraxis uppkommit frågan, om Svenska akademien är skyldig att betala arvsskatt för egendom som tillfaller akademien genom testamente. I ett lagakraftägande hovrättsavgörande har akademien ansetts ha sådan skyldighet. Däremot torde det vara klart, att akademien enligt förordningens bestämmelser är befriad från skyldighet att betala gåvoskatt.

Vitterhetsakademien och Vetenskapsakademien, vilka båda har till ändamål att främja vetenskaplig forskning, torde redan vara befriade från skattskyldighet enligt arvsskatteförordningen. Konstakademien och Musikaliska akademien torde likaledes, med hänsyn till sin utbildningsverksamhet, vara undantagna från sådan skattskyldighet. Även Svenska akademien, vars betydelse och insatser för svenskt kulturliv — inte minst på det vetenskapliga området genom bl. a. utgivandet av akademiens ordbok — är välkända för alla, bör enligt min mening åtnjuta arvsskattefrihet. Att frita vissa namngivna rättssubjekt från skattskyldighet är emellertid mindre lämpligt och bör därför i möjligaste mån undvikas. Man torde nå den bästa lösningen och samtidigt erhålla önskvärd klarhet i tillämpningshänseende genom att — i likhet med vad som för närvarande gäller i fråga om allmänna skatter — uttryckligen frikalla akademier från skattskyldighet enligt arvsskatteförordningen.

Med akademi torde — när därmed inte avses detsamma som högskola — enligt svenska förhållanden böra förstås ett litterärt, vetenskapligt eller konstnärligt samfund med mer eller mindre utpräglad karaktär av officiell institution och med uppgift att främja eller understödja litteratur, vetenskaper eller sköna konster eller annan kulturfrämjande verksamhet. En akademi, som avses med den föreslagna bestämmelsen, torde sålunda åtminstone i regel ha offentlig sanktion av något slag. Såsom framhållits i fråga om motsvarande inkomstskattebestämmelse, bör en organisation givetvis inte få skattefrihet enbart genom att beteckna sig som akademi.

Jag förordar sålunda, att 3 § arvsskatteförordningen ändras i enlighet med det anförda. Ändringen bör träda i kraft den 1 juli 1964.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå 1964 års riksdag att anta ett inom finansdepartementet upprättat förslag till *förordning angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt*.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Göran Dalne